

Soedan: geen compromis met het oude regime, maar revolutie doorzetten!

Vier maanden massastrijd op straat met een eindeloze stroom van betogingen, stakingen, bezettingen en zitacties hebben uiteindelijk geleid tot de val van dictator Omar al-Bashir. Sindsdien houden de massale zitacties voor het hoofdkwartier van het leger in Khartoum en kleinere bezettingen voor de hoofdkwartieren van het leger in andere deelstaten aan. Het toont de aanhoudende strijd tussen de levendige krachten van de Soedanese revolutie en de 'Militaire Overgangsraad' die de politieke macht heeft gekaapt voor de oude garde en de heersende klassen. Analyse door een CWI-lid in Soedan

Veranderingen in de vakbonden

De revolutie heeft een aantal verworvenheden afgedwongen. De belangrijkste daarvan is de vorming, doorheen strijd, van een verenigde vakbondsorganisatie die verschillende beroepsgroepen en werknemers uit de publieke sector bij elkaar heeft gebracht.

Dit omvat bijvoorbeeld de Democratische Advocatenbond, die juridische steun geeft aan revolutionairen en voor alle noodrechtbanken pleitte tegen het opbreken van de betogingen. Nu komt deze bond op voor officiële erkenning. Er is ook het Centrale Soedanese Dokterscomité, dat aanwezig was bij alle protestacties en zorgt voor medische zorgen bij zitacties. Het is dit comité dat de afgelopen maanden de statistieken over het aantal doden bijhield. Andere sectoren die zichzelf organiseerden in gelijkaardige vakbonden die onafhankelijk staan van de officiële bonden kwamen samen in de Soedanese Beroepsvereniging (Sudanese Professionals Association, SPA). Dat is de belangrijkste vakbondskoepel die acties organiseerde en de 'Verklaring van Vrijheid en Verandering' lanceerde.

De leiders van de SPA hebben een belangrijke rol gespeeld in het organiseren van de betogingen, maar ze hebben nog geen duidelijk beeld van wat er in de plaats van het huidige regime moet komen. Deze leiders schipperen tussen de druk van de straat, waar er algemeen verzet is tegen de TMC (Transitional Military

Council), en hun eigen illusies over een zachte landing van het oude dictatoriale regime waarbij de generaals een compromis sluiten.

Daarnaast zijn er voorbeelden van groepen die ervoor strijden dat de officiële vakbonden aan de invloed van het vorige regime onttrokken worden. Dit is het geval binnen bedrijven en op werkplekken. Zo gingen overblijfselen van de vakbond van het suikerbedrijf Kanana – het grootste suikerbedrijf van het land uit de provincie Witte Nijl – over tot een staking en zitactie voor het lokale militaire garnizoen. Honderden arbeiders eisten maatregelen tegen corruptie en tegen de onrechtvaardige behandeling waar ze zelf onder gebukt gaan. Op een algemene vergadering van de vakbond werden elementen van de officiële vakbond die met de belangen van het systeem verbonden waren weggejaagd. De vakbond werd op meer democratische wijze geherstructureerd. De corrupte personeelsverantwoordelijke van het bedrijf, die enkele jaren geleden verantwoordelijk was voor het ontslag van bijna 2.000 werkenden, werd eveneens verjaagd.

In verschillende andere sectoren waren er acties, zoals de tijdelijke werkenden van de haven Port Sudan, de olie-arbeiders in West Kordofan, de laboranten in de deelstaat Rode Zee, ... Deze acties eisen niet alleen radicale veranderingen in de arbeidsomstandigheden, ze brengen vaak ook grieven over het repressieve beleid van het oude regime en eisen bijvoorbeeld de herintegratie

van werkenden die afgedankt werden omdat ze het regime niet steunden of het afzetten van vakbondsvertegenwoordigers die met de dictatuur samenwerkten.

Wijkcomités

Op 11 mei hield een wijkcomité in een van de districten van Khartoum een ‘seminarie’ over de huidige politieke situatie in het land. Zo’n evenement was voorheen onmogelijk. De bijeenkomst ademende een revolutionair gevoel uit. Het succes van de zitacties is een resultaat van aanhoudend werk door de vele comités aan de basis in heel wat steden en dorpen.

Een verklaring van de SPA enkele weken terug suggereerde om de naam van deze comités aan te passen van ‘Verzetscomités’ naar ‘Comités van verzet en verandering’, wat betekent dat de comités niet enkel het verzet tegen het vorige regime zouden voeren maar ook de verandering op zich nemen, met name de bouw van een nieuwe staat met democratische fundamenten. Dit houdt niet bij de definitie op zich op, er zijn voorbeelden van comités die nu al het lokale beheer in handen nemen.

Het is belangrijk dat deze comités niet louter gebruikt worden als aanhangsel bij een politieke regeling die aan de top gemaakt wordt door de leiders van de SPA. De comités moeten de basis zijn voor de massa’s om zich te organiseren en de samenleving van onderuit te veranderen, waarbij ze hun eigen revolutionaire wil opleggen. Om ervoor te zorgen dat deze comités hun rol echt kunnen spelen, verdedigt Socialistisch Alternatief in Soedan de noodzaak van stelselmatige verkiezing van afgevaardigden die permanent afzetbaar zijn, het uitbreiden van het netwerk van comités in de werkplaatsen, de overheidsadministratie, de grote landbouwbedrijven, ... Er is coördinatie op alle niveaus nodig waarmee de basis gelegd wordt voor een onafhankelijke revolutionaire regering die bestaat uit vertegenwoordigers van de werkenden en arme massa’s. Daarmee kan voor eens en voor altijd een einde gemaakt worden aan het huidige regime.

Islamiseringsbeleid in diskrediet

Het regime van Bashir maakte gebruik van een religieus discours. Er werd ingespeeld op de emoties van de overwegend moslimbevolking vanuit persoonlijke en partijdige belangen. Dit had niets te maken met het geloof van mensen. Een aantal religieuze leiders kreeg de taak om het straatprotest te kalmeren. Binnen de gemeenschap werden die leiders steeds uitgedaagd en in het defensief gedwongen. Alle pogingen van ouderen om religieuze gevoelens op te wekken, werden gedwarsboomd. Heel wat religieuze leiders werden uit de moskeeën verjaagd omwille van hun steun aan het regime of hun pogingen om de revolutionaire beweging te demoniseren. Na de revolutie werden het vorige regime, de topfiguren en de symbolen ervan herhaadelijk het doelwit van acties op markten en openbare plaatsen.

Sinds de machtsovername in 1989 voerde het regime een beleid van zogenaamde ‘stabilisering’ waarbij publieke instellingen gebruikt werden voor de belangen van het regime en waarbij wie tot de islamitische beweging behoorde werd voorgetrokken. Alle overheids personeel dat geen deel van de islamitische beweging was, verdween uit de openbare diensten of ging op pensioen. Zo werden alle publieke instellingen gezuiverd en onder controle van het regime geplaatst.

Nu zijn er echter steeds meer stemmen om al wie met het vorige regime samenwerkte uit de instellingen en overheidsbedrijven weg te halen. Er wordt begrepen dat ze hun posities kunnen gebruiken om de contrarevolutie te steunen en chaos in het land te organiseren.

Soedanese elite predikt verzoening

Sinds de onafhankelijkheid waren er in Soedan verschillende revolutionaire opstanden die niet verder ontwikkelden. De kapitalistische heersende elites hebben met het leger samengewerkt om elke democratische en sociale verandering de kop in te drukken en om hun winsten en belangen centraal te stellen. Dit ging ten koste van de noden van de werkenden en armen. Hetzelfde zien we nu met de pogingen van de Militaire Raad om de macht in handen te houden, maar ook met de opstelling van de leiders van de oppositie van de ‘Krachten voor Vrijheid en Verandering.’ Die willen toegevingen doen en een akkoord aan de top sluiten om de revolutionaire strijd van onderaf te stoppen.

Sinds de eerste staatsgreep op 11 april is de kwestie van machts-overdracht aan een burgerregering niet opgelost. Dit komt omwille van de beperkingen van politiek programma en strategie, en het gebrek aan vertrouwen in de straatbeweging. Hierdoor gaan de ‘Krachten voor Vrijheid en Verandering’ steeds over tot toegevingen en getreuzel. Dit leidde reeds tot meningsverschillen binnen de gelederen van deze alliantie.

Terwijl de militaire raad probeert tijd te winnen om zijn greep op de macht te behouden en een aantal manoeuvres uitvoert (zoals onderhandelen met de partijen en andere politieke krachten die deel uitmaakten van de vorige regering tot aan de val van het regime, de “regering van verzoening”), blijven de ‘Krachten voor Vrijheid en Verandering’ onderhandelen met de militaire raad om tot een akkoord over machtsdeling te komen. Dit zorgt voor verwarring in de beweging en het geeft het oude regime en zijn kaders tijd om zich te herorganiseren in de strijd tegen de beweging op straat. Op 14 mei kondigden de militaire toplui een akkoord met de oppositie aan. Er zou een overgangperiode van drie jaar komen die moet eindigen met een burgerregering. Ondertussen schoten de krachten van diegenen waarmee de SPA-leiders onderhandelden met scherp op straatbetogingen waarbij meer dan 10 doden vielen op 14 en 15 mei. Dit toont dat deze regeling een rot compromis is en een nieuw manoeuvre van de oude militaire garde om de macht te behouden en de beweging te verdelen. We moeten dit meteen verwerpen. Zelfs indien er ooit een ‘burgerregering’ komt, volstaat dit niet als antwoord voor de miljoenen Soedanese armen, werkenden, vrouwen en jongeren die voor revolutionaire verandering opkomen. Het is nodig om te breken met het kapitalisme, een systeem gebaseerd op de uitbuiting van de meerderheid van de bevolking door een kleine minderheid die de economie domineert voor de eigen belangen. Daarom is het belangrijk om te bouwen aan onafhankelijke organisaties van werkenden en jongeren die zich stevig verzetten tegen capitulatie en compromissen met pro-kapitalistische krachten. We steunen vrije en democratische verkiezingen, maar alle democratische eisen van de revolutie verwezenlijken kan niet in een kapitalistisch kader. Er is nood aan een revolutionaire grondwetgevende vergadering, verkozen door alle delen van de samenleving, om de toekomst van Soedan te plannen.

Het hoofd van de militaire raad spreekt over “het voltooiën van

de opstand en de gezegende revolutie.” Maar deze mensen hebben geen enkel mandaat en geen enkele legitimiteit om namens de revolutie te spreken. Meer nog: ze hebben zich met alle macht tegen die revolutie verzet.

Het afzetten van Bashir gebeurde niet door onderhandelingen, maar door de onweerstaanbare kracht van massale acties. Socialistisch Alternatief Soedan eist dan ook het onmiddellijk opschorten van de onderhandelingen met de militaire raad. We pleiten voor het verderzetten van de revolutie met als doel dat de massa's zelf de controle overnemen. Onderhandelingen met de militaire raad vertragen dit proces en dreigen het uiteindelijk de kop in te drukken. We verzetten ons dan ook tegen elk akkoord met de militaire raad. De SPA zou integendeel moeten pleiten voor een nieuwe campagne van massale burgerlijke ongehoorzaamheid, waaronder algemene stakingen, om voor eens en voor altijd komaf te maken met de militaire junta.

Slechts tien dagen na de omverwerping van Bashir kwamen de 'Krachten van Vrijheid en Verandering' naar de zitacties met het nieuws dat de onderhandelingen met de onverzettelijke militaire raad waren opgeschort. De daaropvolgende komst van een groot konvooi met duizenden revolutionairen die honderden kilometers hadden afgelegd vanuit Atbara (de eerste stad waar het vuur van de revolutie in december vorig jaar ontstoken werd) naar de zitactie in de hoofdstad zorgde voor een nieuw momentum voor de revolutie. De militaire raad moest een stap achteruit zetten en kwam met een persmededeling waarin het erkende dat de SPA de enige kracht was die de straat vertegenwoordigde. Op 2 mei betoogden honderdduizenden mensen om het ontslag van de militaire raad te eisen. In plaats van dit momentum te gebruiken om de beweging uit te breiden, raakten de oppositieleiders bang en keerden ze terug naar onderhandelingen met de belangrijkste vertegenwoordigers van de contrarevolutie.

Militaire ambities en de 'diepe staat'

De Rapid Support Forces, de nieuwe strijdkrachten van het leger, hebben een duister verleden. Ze maakten gebruik van de nieuw verworven positie van de staatsgreep om hun macht op te leggen en alle bedrijven die in handen van delen van het oude regime waren over te nemen.

De kranten stonden vol over het feit dat de private bedrijven van het vorige regime in handen van het leger moesten komen, zeggend om ervoor te zorgen dat geplunderde fondsen het land zouden verlaten. Zullen deze bedrijven onder controle van de overheid komen of zullen ze in handen van de Rapid Support Forces komen? We zagen in Khartoum een scenario dat deed denken aan wat met het leger van Sisi in Egypte gebeurde: grote delen van de economie die voorheen in handen van regimegezinde toplui waren kwamen in handen van het leger, er was slechts een machtsoverdracht van de ene klik pro-kapitalistische gangsters naar de andere. Dat verandert voor de mensen niets aan de ellende en massale werkloosheid.

Om dit te voorkomen, verdedigt Socialistisch Alternatief in Soedan de eis om alle bezittingen, bedrijven en fondsen die voorheen in handen waren van de oplichters van het regime moeten geopend worden voor publieke controle, meteen moeten genationaliseerd worden en onder democratisch beheer van verkozen comités van werkkenden en de revolutionaire bevolking moeten geplaatst wor-

den. Dergelijke maatregelen moeten uitgebreid worden tot alle eigendommen en bedrijven die met sluiting, afdanking of delocalisatie dreigen. Dit zouden de 'eerste salvo's' zijn om het kapitalisme in Soedan ten val te brengen en radicale socialistische maatregelen te nemen om de benarde situatie van de massa's aan te pakken.

Het is hierbij belangrijk om te vermelden dat het leger verdeeld is in ten minste twee facties: het leger met al zijn officiële strijdkrachten en vervolgens de Rapid Support Forces onder leiding van Hamidi, een militaire factie die dicht bij een stammenmacht staat dan bij een nationaal leger. Deze fractie is verantwoordelijk voor verschillende misdaden in Darfur. Het begon als een stammenmilitie, door de vorige regering gesteund met wapens en fondsen, om te vechten in de oorlog in Darfur. Deze militie profiteerde van de oorlog en het geld dat werd betaald om zichzelf te versterken. De militie heeft ook een grote economische bron van inkomsten, te beginnen met een goudmijn die met geweld werd veroverd (of via een overeenkomst met het voormalige regime – het is niet duidelijk) en een genereuze financiering van de Golfstaten om aan de oorlog in Jemen deel te nemen. Daar komen nog de middelen van de Europese Unie bij die rechtstreeks aan deze strijdkrachten worden betaald, buiten de staatskas om, om migranten aan de grens tegen te houden. De afgelopen dagen werd op de echte contrarevolutionaire activiteiten van de 'diepe staat' gezinspeeld met een aantal incidenten. Zo werd de water- en elektriciteitsvoorziening enige tijd afgesloten. Ondanks 'steun' van de Golfstaten was er ook een tekort aan brandstof met lange wachtrijen als gevolg. De nationale Soedanese televisie bracht allerhande geruchten en fake news tegen de zitacties, ook na de staatsgreep. Het geweld tegen betogers in Khartoum houdt aan. Daarbij vielen de afgelopen dagen doden. Er zijn schaduw bataljons opgezet met aanhangers van het afgezette regime. Dit geeft aan dat de strijd met het vorige regime nog niet voorbij is en dat de contrarevolutie op volle toeren draait.

Socialistisch Alternatief in Soedan roept de werkkenden en revolutionaire massa's op om via hun comités de stelselmatige ontbinding en ontwapening van alle reactionaire milities te organiseren. Ze moeten ook de verdediging van de beweging organiseren en de beveiliging van hun wijken. We roepen de gewone soldaten die sympathie met de beweging hebben op om hun eigen comités te kiezen en zich aan te sluiten bij de comités van werkkenden en de wijkcomités. Ze moeten de corrupte en reactionaire officieren afzetten en zich aansluiten bij de revolutionaire strijd.

Regionale belangen

De media in de imperialistische landen verdoezelen het beeld van de situatie ter plaatse. Ze stellen het voor alsof de revolutie succesvol en voorbij is. Ondertussen wordt gewerkt aan een scenario om doorheen de militaire junta te werken aan een contrarevolutie gesteund door de imperialistische landen en hun bondgenoten in de Golfstaten, naast de zogenaamde diepe staat, kortom van alle krachten die er belang bij hebben om de revolutie een nederlaag toe te brengen. Het raakte bekend dat het plaatsvervangend hoofd van de veiligheidsdiensten enkele dagen voor de staatsgreep een bezoek bracht aan Egypte om overleg te plegen met leiders van Golfstaten. Daar werd het plan opgemaakt om Bashir te isoleren. Het toont de opstelling van de regionale machten zoals Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten, alsook de rol van Egypte in dit geval. Taha Osman, de voormalige vice-president van Soedan, vluchtte naar Saoedi-Arabië toen voortijdig bekend raakte dat hij Bashir wilde omverwerpen met de steun van de Saoedi's en

de Emiraten.

Heel wat regionale machten proberen in het proces van regimeverandering een rol te spelen. Dit komt door het onevenwichtige buitenlandse beleid van Bashir, de steun aan terrorisme en allianties op basis van belangen op korte termijn. Maar het komt ook door het geopolitieke belang van Soedan als toegangspoort tot Afrika en de banden met Arabische landen.

Van de eerste dagen van de staatsgreep hebben de Saoedi's en de Emiraten militaire steun aangeboden om de militaire junta aan de macht te houden. Ze dachten dat de belangen van Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten in Jemen het beste zouden beschermd worden door het behoud van Soedanese militairen in dat land. Dit staat recht tegenover de mening van de eisen van de revolutionairen en activisten op straat. Zij willen de troepen onmiddellijk uit Jemen terugtrekken en eisen dat dit een van de eerste stappen is van een nieuwe regering.

De militaire raad heeft weinig marge om onbetwiste te regeren. De raad moet rekening houden met zowel druk van straatprotest als van internationale machten. De Afrikaanse Unie gaf de overgangsraad bijvoorbeeld slechts twee weken om de macht over te dragen aan een burgerregering. Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten gebruiken ondertussen hun invloed via Egypte. Dit heeft de woede op straat verder aangewakkerd en het toont dat de belangen van deze landen nauw verbonden zijn met die van de militaire raad. Betogers voerden twee acties voor de Egyptische ambassade om zich uit te spreken tegen elke Egyptische inmenging in Soedan.

Socialistisch Alternatief in Soedan verzet zich tegen elke vorm van imperialistische en regionale inmenging in het revolutionaire proces in het land. We steunen de beëindiging van de barbaarse oorlog in Jemen, zijn solidair met strijd van werkenden en onderdrukten in de hele wereld en roepen alle werkenden en jongeren in de regio en daarbuiten op om de Soedanese revolutie te steunen en samen te strijden voor een democratische en socialistische wereld.

Dit artikel werd gepubliceerd op 21 mei, dus voor de algemene staking eind mei en voor de hernieuwde opgevoerde repressie die daarop volgde